בית ישראל (רוז'ין) — פסח

פסח תרי"ט

אלקים עשה את האדם ישר והם בקשו חשבונות רבים. הענין היא כי האלקים עשה את הד' עולמות אבי"ע שיהי' כולם קרובות אלי' וגם עולם העשי' שהוא עוה"ז יהי' כולה לה' כמו הג' עולמות שלמעלה רק האדם בחטאו גרם שיסתתר חיות ה' בהסתר עצום בזה העולם העשי' ויראה כאלו הוא נבדל מהם והוא כולו גשמיי וכשיעזור השי"ת ותהי' הגאולה יהי' הג' עולמות והעולם העשי' כולו חד כי לא יסיר עוד האור אלקי השופע בו. ותראה את חיות אלקות המוסתר עתה. וזהו מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון היינו העולם העשי' עולם הגשמיי. להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו. היינו הג' עולמות שלמעלה והצדיק גם עתה רואה בכ"ד גשמי ובכל דרך הטבע חיות אלקות השוכן בו וזהו ומשה נגש אל הערפל אשר שם אלקים. אלקים גימטרי' הטבע וזהו שאמר אבי מורי ז"ל וזקני הרב הר"ש זלל"ה. כי הנה שמואל אמר נהירין לי שבילי דרקיע כשבילי דנהרדעי. והם אמרו נהירין לי שבילי דנהרדעי כשבילי דרקיע כי להאיר בזה העולם העשי' עולם הגשמי דרך הטבע את חיות המוסתר בו זהו דבר יותר גדול וזהו בחי' גילוי אליהו בגמטריא ב"ן בן מקנן בעולם העשי' והצדיק הרואה בכ"ד גשמיי התנהגות הטבע בעולם העשי' חיות השי"ת וכחו זהו בחי' גילוי אלי':

כתיב וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה'. העם הוא מדריגה פחותה כי ויראו העם את ה' רק אחר כל הניסים אשר הראם במצרים אבל ישראל ויראו את השם גם מקודם ואומר אני גם עתה אם יעשה להם השי"ת נסים ונפלאות כמאז ישובו ישראל ויפחדו מהדר גאונו:

יום שני של פסח

כתיב וספרתם לכם ממחרת השבת וכו'. אומר אני ענין ממחרת השבת כדאיתא במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד היינו כי צדיק נק' מי שעובד להשי"ת בכל המדות שסר מרע שמשליך הרע מהכל ולוקח כל עבודתו לעבודתו ית' זהו נק' צדיק ובע"ת נק' זה שמחשב מה שפגם ולבו נשבר על החומריות והשפלות ועושה תשובה ומתחרט באמת ועי"ז נתבטלו אצלו כל המדות כי ע"י שברון לבו והתשובה בא למעלה מכל המדות וע"כ אין צ"ג יכולים לעמוד בזה הבחינה הגדולה כי הוא למעלה מכל המדות והבע"ת בוודאי א"א לו לעמוד בזה המדה כי הצדיק העובד לה' בכל המדות ומסתמא בא כל פעם ג"כ לבחי' בע"ת וא"א לו לעמוד במדריגה זו מכ"ש הבע"ת א"א לו לעמוד במדריגה זו תמיד אך הפעולה לזה מגיע לו מזה שצריך אח"כ ליקח חיות מזה הקדושה שבא בעת חושבו בפגמו לעשות תשובת המשקל לתקן בכל מדה ומדה מה שפגם בה ואז יכול לעבוד לה' בכל מדה ויכול אח"כ לבוא לבחי' צדיק והחילוק הוא מבע"ת לצדיק שהצדיק הוא מתתא לעילא והבע"ת הוא מעילא לתתא וזה אומר אני וספרתם לכם ממחרת השבת כי במצרים הי' אז ישראל תחת ממשלת הרע והקליפות ועזר להם השי"ת ביום הראשון למעלה מן המדות כדכתיב וחמושים עלו בנ"י מארץ מצרים היינו בשער החמושים למעלה מהמדות וזהו נק' ממחרת השבת ובאמת לזה אין קיום לעמוד בו תמיד אך מהקדושה רישומו ניכר לוקח מזה החיות לעבוד לה' אח"כ בהמדות וכן בכל דור ודור חייב אדם לראות א"ע כאלו הוא יצא ממצרים היינו שהשי"ת משפיע ביום ראשון של פסח בבחי' למעלה מן המדות אך שלזה החיות א"א להתקיים בו תמיד ע"כ צריך האדם ליקח מזה החיות לימי הספירה לתקן כל המדות עד שבועות וזהו ממחרת השבת מיום ראשון של פסח ליקח מזה הקדושה לספר ולזכך כל המדות ואז יכול לבוא בשבועות לבחי' צדיק. יום ראשון ש"פ וחג שבועות המה שווין רק שפסח הוא מעילא לתתא וחג שבועות הוא מתתא לעילא:

חוה"מ פסח

אמר כי יו"ט שני הוא קדוש יותר מראשון והגם שיו"ט ראשון הוא העיקר אך בביאת משיחנו ב"ב יהי' יו"ט שני עיקר וכתיב אני לדודי ודודי לי ויו"ט שני הוא ודודי לי כי מאחר שישראל קבלו עליהם יו"ט ראשון לכן הקב"ה מקבל מה שיעשו היהודים ויהי' לעתיד מקודש ועיקר יותר מיו"ט הראשון:

שבת חוהמ"פ תרכ"ב

ענין פסח אומר אני כמו שאיתא בספרים פ"ה ס"ח היינו שפסח צריך אדם לעבוד לה' בתות"פ בשירות ותשבחות לדבר דיבורים לפני השי"ת כי כ"ז שאדם תחת ממשלת היצה"ר א"א לדבר דיבורים לה' ובפסח נתגלה אור הרחמים שראה כ"א כי ואתה מושל בכל ונתגלה המלכות וענין הממשלה מהמלכות הוא הכל ניכר בהדיבור שבדיבורו מושל בכל וכולם צייתים להדיבור ועי"ז ניכר הממשלה מהמלך וע"כ דיבור נקרא בחי' מושל וע"כ אנו אומרים בפסח בכל דור ודור חייב אדם לראות א"ע כאלו הוא יצא ממצרים ולהיות בחי' פ"ה ס"ח לדבר שירות ותשבחות להשי"ת לעבוד לה' בדיבורו והענין הוא כדאיתא אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל כשמדבק עצמו ע"י הדיבור לה' כדאיתא כל הלומד תורה בדו"ר פרחת לעילא היינו כשמקדש ומטהר עצמו ומחשבתו ומקשר הדיבור במחשבתו אז נכון לדבר דיבורים לפני השי"ת וע"כ אומרים שיר השירים אשר לשלמה בפסח כי אז התגלות ממיצר הרע ונעשה פ"ה ס"ח ע"כ האפשרי לעבוד לה' בתות"פ והבן:

שבת חוהמ"פ שנת כת"ר

כתי' שיר השירים אשר לשלמה. שיר חד השירים תרין. אומר אני הענין היא כדכתי' המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו היינו זה מיכאל וגבריאל זהו מדת אש וזהו מדת מים זה מדתו חסד וזה מדתו גבורה ונעשה שלום ביניהם ונכללו יחד זה בזה שניהם יחד כי כל מלאך חשקו לעשות רצון בוראו להתבטל להשי"ת ועלו שניהם למעלה מן המדות ושם נעשה אחדות גמור משניהם. וזהו המשל ופחד עמו ע"י יראה ופחד ואהבה לשמו ית' עושה שלום במרומיו עלו למעלה מכל המדות ונעשו שלום ונכללו יחד. וזהו ענין כל הלומד תורה בדו"ר פרחת לעילא כי כל אדם קודם עסקו בתות"פ צריך לראות שיהי' לו יראה מהשי"ת ולידע כי מכה"כ. כי באם האדם עדיין בהמדות יכול ח"ו ליפול. כי המדות נכללו מטוב ורע ע"כ צריך האדם לירא מהשי"ת ולידע כי מכה"כ וע"י יראה ואהבה לשמו ית' הוא בא למעלה מכל המדות ואז פרחת לעילא כי הוא נתבטל להשי"ת. וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת כי שבת נק' המדות. ומחרת השבת הוא למעלה מן המדות ובהמדו' שם ולעמ"ז עשה ויש טוב ורע וצריך האדם לעבוד את ה' ביראה ואהבה להזדכך ולבוא למעלה מהמדות ושם היא חירות ואחדות לגמרי. וזהו שיר השירים אשר לשלמה. ופרש"י להמלך שהשלום שלו היינו שיר חד השירים תרין ע"י יראה ואהבה לשמו י"ת יוכל לבוא למעלה מכל המדות לאחדות גמור להתבטל להשי"ת להמלך שהשלום שלו:

עוד וספרתם לכם ממחרת השבת כמו שאמרנו לעיל כי ממחרת השבת נק' למעלה מהמדות וצריך האדם ליקח משם מהאור שנתגלה מאת השי"ת לספור ולהזדכך עצמו בכל המדות עד חג השבועות ושם היא חרות על הלוחות מ"ת היא עולם החירות:

שביעי של פסח

ופרעה הקריב. באוה"ח הק' כתב שהי' לישראל יראה מזה ואומר אני שהי' רק יראה חיצוניות רק מה שאח"כ כתיב ויראו העם את ה' זהו יראה עלאה וזהו שאמר הקב"ה למשה דבר אל בני ישראל ויסעו היינו שיסעו מיראה חיצוניות ליראה עלאה וזהו ג"כ מה שכתיב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וכו' שע"י שיהי' להם התגלות אלקות ע"כ הי' להם יראה עלאה. אומר אני כשיעזור השי"ת שיהי' הגאולה שלימה יהי' ג"כ יראה עילאה כי כמו שאצל יציאת מצרים כתיב מקודם ויראו אח"כ ויאמינו בה' כן כשיהי' עכשיו התגלות אלקות יהי' להם יראה עילאה.

שביעי של פסח תרי"ט

ביזת מצרים הי' דבר הנשאל. וביזת הים הי' לוקחים מעצמם. אית יראה ואית יראה כדכתיב ראשית חכמה יראת ה' ויש ב' מיני יראות היינו כי קודם כל צריך האדם לראות שיהי' לו אמונה בהשי"ת כי אם אין לו אמונה בודאי הוא רחוק מיראת השי"ת ע"כ צריך האדם להאמין מתחלה כי מכה"כ ומלכותו בכל משלה להאמין כי כל השגחה פרטית הוא מהשי"ת ושאין שום דבר בעולם בלתי חיותו י"ת שבזה קיומו ואית דין ואית דין ואז יוכל לבוא ליראת ה' באמת אבל אם האדם אין במדת הישר ואין לו אמונה בהשי"ת אך מחמת כי רצונו י"ת לבל ידח ממנו נדח מביא עליו יראה בישא היינו יסורים כי הדרך היא בהנער שאין לו שכל מוכרחין להביא עלי' שבט מוסר וע"י היסורין הוא בא ג"כ ליראת השי"ת ואח"כ יכול לבוא לחכמה לעבוד לה' בכל המדות. וזהו ופרעה הקריב היינו ע"י יסורים שבאו על ב"י מפרעה באו ליראה כי בני ישראל הי' אז בשפלות אמונה והי' מוכרחין לבוא ליראה בישא בכדי שעי"ז יבואו ליראה את ה'. אך הקב"ה ברוב רחמי' הפך היסורים על מצרים בכדי שעי"ז שיראו הישראל את היסורים ממצרים ישיבו מהשי"ת זהו מוציא אסורים בכושרות בכי לזה ושירות לזה כי כתי' ראשית חכמה יראת ה' ואצל זה היראה אית יראה בישא למי שאין לו אמונה אבל השי"ת ברוב רחמי' הפך הבכי על מצרים ועי"ז בא להם היראה וזהו שירה לישראל וזהו שהי' קשה קי"ס ובאמת איך שייך בהשי"ת דבר קשה. אך מחמת כי אז הי' בנ"י בסוף כל דרגין והי' בקטנות המוחין ובשפלות האמונה ובזה הסוף כל דרגין יש יראה בישא אך השי"ת הפך עליהם. והי' הללו עע"ז והללו עע"ז. או להנצל שניהם או שניהם ח"ו יטבעו וזהו הי' הקושי וזהו שאמר הקב"ה למשה מה תצעק אלי דבר אל בנ"י היינו שהם יראו שיבואו להאמונה בה' ועי"ז יוושעו וינצלו כי האמונה היא השער כדכתי' זה השער לה' צדיקים יבואו בו. ועפי"ז הטעם איתא קשים מזונות ש"א וזיוויגו היא ג"כ מחמת מיעוט אמונה וזהו דכתי' וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו ובאמת איך שייך יראה קודם אמונה והי' צריך לכתוב קודם ויאמינו בה' וכו' ואח"כ ויראו אך מחמת שהי' אז בשפלות האמונה וע"י שראו יד הגדולה במצרים באו ליראה ויאמינו בהשי"ת ומהו דכתיב. וחמשים עלו ב"י מאמ"צ אומר אני כי אז בא להם אור לישראל מהשי"ת ובאו לתשובה שלימה והי' אז בבחי' מקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד ועי"ז נגאלו אך מחמת שאור זה נשאל להם כדכתי' וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום והשי"ת רצה שהם בעצמם יתקרבו ויעשו תשובה ע"כ לקח מהם זה האור וע"כ הי' בקי"ס הקושי הזה אך השי"ת ברוב רחמיו ריחם על ישראל וקרע להם את הים אבל אח"כ הם בעצמם הי' מתקנים המדות עד שבאו לחג השבועות בזמן שניתן להם את התורה הקדושה.

האפיקורסים ועמלק לא האמינו בקי"ס והי' אומרים שהיא בטבע אז שיקרע הים ובאמת אם הי' יודעים מקודם מדוע לא אמרו זאת מקודם. אך אח"כ שהי' קי"ס ראו גם בהטבע שיכול להיות קי"ס. והענין כי איתא שתנאי התנה הקב"ה עם הים במע"ב שיקרע כשיבוא משה וישראל להים כי באמת אין חדש תחת השמש כי כל העתים שברא הקב"ה במע"ב שיתגלה בזמן הראוי וכשבא הזמן אזי נתגלי' הדבר או הצדיק ממשיך הדבר לעולם. וע"כ דבר שהיא בהטבע יכול להיות שהחזה בכומ"ז יראו אותם קודם שבא להעולם באם שיכולים החזים היטב לראות בכומ"ז. אבל קי"ס וכל דבר שהיא בהסתר עדיין שלא הגיע עוד הזמן שיתגלה בזה העולם בוודאי א"א להם לראות וע"כ לא ראו קי"ס קודם כי הי' עדיין בהסתר. ואח"כ כשנתגלה הדבר לזה העולם אז הם ראו גם בהטבע היכולת שיהי' קי"ס וע"כ גם אצל ר' פנחס ב"י ואלי' הי' ג"כ קי"ס מחמת שמשה כבר המשיך הדבר לזה העולם ע"כ הי' יכול להיות גם אח"כ. כמ"כ אומר אני שעכשיו שכבר הראה הקב"ה לנו ניסים ונתגלה לזה העולם יכול להיות בנקל כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות. השי"ת יגאל אותנו כי כבר נתגלה הדבר להטבע. וגם מחמת כי האדם הישר והצדיק הם מאמינים בה' כי עכשיו יש לנו התורה ואנו רואים מה שעשה הקב"ה כבר ומאמינים בהשי"ת שיכול לעשות לנו ניסים ונפלאות ע"כ יכול להיות עכשיו הגאולה בנקל מאת השי"ת:

ואיתא שבאותו צד שנכנסו ישראל לתוך הים בזה הצד יצאו מתוך הים כמו חצי לבנה ולפי הנראה הי' יכול להוליכם בלא קי"ס אך השי"ת רצה לגלות הנס להעולם שיראו הניסים והנפלאות מהשי"ת.

אחרון של פסח

הנה אחר נגינת חסל סידור פסח כדרכו בקודש לאחר אמירת לשנה הבאה בירושלים התפלל מנחה בהקלויז מחמת אמירת קדיש של יא"צ ואח"כ אמר שצריכין לקיים שלש סעודות רק על פת אין עוד פנאי. ושאל להרב דשם אם מותר לקבוע על היין ולאחר בתוך הלילה ואמר שאין לקבוע ואמר לפניו א"כ מוכרחין לומר תורה וישב על הכסא ותיכף נתנו לו יי"ג ומיהר את עצמו ושתה ואח"כ התחיל לומר תורה. פסח אומר אני שהוא כולם בחכמה עשית כי ביציאת מצרים נתגלה להם אור גדול ואח"כ נסתלק מהם למען יביאו את האור למדות ולמעשה.

בקריעת י"ס נדמה להם כבחור איש מלחמה ובשעת מ"ת כזקן מלא רחמים הגם שכתיב אני ה' לא שניתי אכן על כל זה מצד המקבל. הקדוש ברוך הוא נתגלה אליהם כפי מדת המקבל וזהו בקריעת ים סוף שהיו עדיין במדות ובמלחמה כן נתגלה עליהם הקדוש ב"ה כבחור איש מלתמה. ראשית חכמה יראת ה' כי פסח מקודם נתגלה עליהם אור גדול ואחר כך הצטרכו להביא האור למדות ליראה ולמעשה כי מחשבה בעצמה בלי מעשה אינה כלום ועל כן הצטרכו להביאו למעשה: